

Keskustan puheenjohtaja Katri Kulmuni vappupuheessaan Keskustan K-Studioissa 30.4.2020

Kriisin jälkeen edessämme on jälleenrakennus

Hyvät ystävät, rakkaat suomalaiset, keskustalaiset,

Vappu on perinteisesti iloinen yhteen kokoontumisen juhla. Minun oli tarkoitus olla tänään Oulun Rotuaarilla ja huomenna Kyösti Kallion patsaalla Helsingissä.

Mutta kuten talvisota pisti Kallion johtaman maan 80 vuotta sitten kovan paikan eteen, on koronaepidemia laittanut meidän elämämme uusiksi. Olemme kovimmissa poikkeusoloissa sitten sotavuosien.

On tärkeää, että arkemme pyörii niin normaalisti kuin se on näissä olosuhteissa mahdollista. Tämän vuoksi me keskustalaiset haluamme viettää perinteistä vihreää vappua tänäkin vuonna. Huomenna jokainen Keskustan kansanedustaja tuo esiin omia ajatuksiaan ja käy ihmisten kanssa vuoropuhelua Facebook-liven kautta.

Tarkoituksenani on puhua tänään erityisesti kolmesta aiheesta. Ensinnäkin siitä, miten Suomi vastaa akuuttiin koronaepidemiaan. Toiseksi, miltä maailma näyttää koronan jälkeen ja kolmanneksi niistä askelista, joita Suomen pitää ottaa ollaksemme valmiita uuteen maailmaan.

Korona on saatava hallintaan

Saan päivittäin kymmeniä viestejä ja kirjeitä tavallisilta suomalaisilta ihmisiltä. Valitettavasti en ehdi itse vastata kaikkiin, mutta pyrin lukemaan ne.

Viesteistä välittyy, miten syvältä ja laajasti koronavirus riipaisee suomalaisten arkea. Virukseen sairastuneet kertovat kamppailustaan tautia vastaan. Terveystieteiden ammattilaiset valtavista paineistaan koronataistelun eturintamassa. Yrittäjät siitä, miten kassan tyhjeneminen ja tilausten loppuminen vievät uskon tulevaan. Kotiin jäävät ja hoitolaitoksissa ilman läheisten vierailua elävät vanhukset kokevat suurta yksinäisyyttä.

On myös toisenlaisia tarinoita. Eräs uraohjus kertoi, miten etätöihin siirtyminen ja viikoittaisen matkustamisen lopettaminen ovat opettaneet ymmärtämään elämässä aidosti tärkeiden asioiden, aiemmin laiminlyömänsä perheen ja oman hyvinvointinsa merkityksen.

Korona ja sitä vastaan taistelemisen on meitä kaikkia suomalaisia yhdistävä asia. Meistä jokainen koee tilanteen omalla tavallaan. On tärkeää, että ymmärrämme ja pidämme huolta toinen toisistamme.

Hallituksen koronastrategian kantava ajatus on jokaisen elämän arvokkuus ja ainutkertaisuus. Ihmisten terveys ja turvallisuus ajavat päätöksenteossa kaiken edelle. Tämän vuoksi olemme tehneet koviakin rajoitustoimenpiteitä, jotka koettelevat ihmisten perusvapauksia. Suomalaiset ovat kantaneet huolta toisistaan ja noudattaneet sääntöjä ja ohjeita hienolla tavalla.

Pahin tautihuippu on vielä edessä, mutta epidemian leviäminen on saatu hidastumaan. Yhteiskuntamme ja terveydenhuoltomme tulevat kestävänsä tämän kriisin.

Tässä vaiheessa meidän on lähdettävä miettimään ulospääsytietä. Terveyden on oltava jatkossakin ensisijainen periaate, mutta myös ihmisten kokemaa sosiaalista ja taloudellista kuormaa on voitava keventää siinä laajuudessa kuin se on turvallista.

Toimintalinjamme on: testaa – jäljitä – eristä. Kun saamme testauksen, tautiketjujen jäljittämisen ja taudinkantajien eristämisen riittävälle tasolle, voimme purkaa rajoituksia harkitusti asteittain ja varovaisella tavalla.

Siihen asti meidän pitää pystyä tukemaan ihmisten työtä ja toimeentuloa sekä pelastamaan toimintakykyisten yritysten toiminnan tulevaisuus yli tämän tilanteen, johon ne eivät ole olleet millään tapaa syllisiä.

Erilaiset tuet ovat tarkoitettu hädässä oleville, aivan tavallisille suomalaisille yrityksille: kivijalkakaupoille, taksi- ja kuljetusyrittäjille, parturi-kampaamoille, puusepille, ravintoloille ja teknologiafirmoille. Kaikille, joiden kassat ovat tyhjentyneet ja liiketoiminta pysähtynyt. Jos et tarvitse tukia, älä hae.

Maailma koronan jälkeen

Koronavirus on kooltaan millimetrin kymmenestuhannesosan kokoinen proteiinipallero. Tämä pienen pieni virus on laittanut koko elämänmuotomme – ihmisen, tieteen, järjestelmät, systeemit, oletukset, tekniikan, tiedot, taidot - polvilleen.

Koronakokemus pakottaa meidät miettimään arvojamme sekä yhteiskunnan ja talouden rakenteita kokonaan uudella tavalla. Korona on tuonut yhteiskuntamme hauraudet esille.

Koronapolitiikkamme keskeisenä tavoitteena on palata takaisin normaaliin niin pian kuin se on mahdollista. Tulevaisuuden normaali ei ole, eikä sen kaikilta osin pidäkään olla samanlainen kuin se maailma, johon olimme astumassa uuden vuosikymmenen, 2020-luvun alkaessa.

Ensinnäkin, talouden kuva muuttuu ratkaisevalla tavalla. Tänä vuonna elintasostamme lähtee iso siivu, varovaistenkin arvioiden mukaan yli viiden prosentin verran. Velkavuori kasvaa miljardien eurojen edestä, kaksinumeroisella summalla. Tulevien sukupolvien maksettavaksi kertyy entistäkin suuremmat verot. Lähivuosina ei ole luvassa yltäkylläisten pitoja, vaan uusiin rajallisiin resursseihin sopeutumista.

Tulevaisuuden odotuksista pitää siis tinkiä. Pysyviä menoja ja velvoitteita lisäävät, paikoin tarpeellisetkin uudistukset pitää siirtää tulevaisuuteen odottamaan parempia taloudellisia aikoja ja mahdollisuuksia.

Toiseksi, perusasiat nousevat arvoon arvaamattomaan. Talouden kansainväliset tuotantoketjut ovat mahdollistaneet vaurautemme kasvun. Samalla meistä on kuitenkin tullut entistä haavoittuvampia. Hyvinvointia on rakennettu kestävämmälle pohjalle. Omavaraisuutta, huoltovarmuutta ja kotimaista ruuantuotantoa on pidetty tuulahduksina menneestä. Jatkossa meillä ei yksinkertaisesti ole enää varaa tämän kaltaiseen ajatteluun.

Kolmanneksi, kriisi luo uutta kekseliäisyyttä ja nostaa esiin pinnan alla kuplineita ilmiöitä.

Toimistotyötä tekeville etätyöstä on tullut osa arkea, uusi normaali. Verkkokauppa on lyönyt kerralla läpi. Esimerkiksi Helsingin kämppäni roskakatos pursuaa tyhjästä pahvilaatikoista. Uskon, että nämä ilmiöt ovat tulleet jäädäkseen. Siirrymme kohti ajasta ja paikasta riippumatonta maailmaa. Tämä luo ihmisille uusia mahdollisuuksia arkeen ja työhön liittyvien omien valintojen tekemiselle. Väestön keskittymistä lisäävä paine kevenee.

Neljänneksi, poliittiseen päätöksentekoon kohdistuu historiallinen jännite. Tuskin kukaan meistä olisi uskonut, että Suomi joutuisi vielä poikkeusoloihin ja maatamme johdettaisiin valmiuslain suomin valtuuksin ja ihmisten arkeen liittyvin rajoituksin.

Demokratia on ollut kriisissä jo ennen koronaa. Monissa maissa, myös Euroopassa poliittiset johtajat kasvattavat koronan nojalla valtaansa yli epidemian hoidon edellyttämien rajojen. Meidän on varmistettava, ettei tästä tule pysyvää asiantilaa. Koronan jälkeisessä ajassa kansanvallan, oikeusvaltion ja sääntöperusteisen kansainvälisen yhteistyön puolustamiselle on entistäkin suurempi tarve.

Kohti tulevaa

Oma sukupolveni on kahden laman lapsia. 1990-luvun laman aikana totuimme puolittamaan koulussa pyyhekumeja, jotta jokainen saisi omansa. Juuri kun olimme astumassa työelämään, löivät finanssikriisin aallot Suomenkin työmarkkinoille. Nyt kohtaamme koronan vastuunkantajina – perheissä, työpaikoilla ja päätöksentekijöinä.

Näihin kasvuvuosiimme mahtuu merkittäviä ideologia muutoksia. Kylmän sodan päättymisen jälkeen syntyi usko markkinoiden ja vapauden kaikkivoipaisuuteen ennen kuin törmäsimme finanssikriisissä pahasti seinään. Koronakriisin hoidossa ja Suomen jälleenrakentamisessa valtioiden ja julkisen sektorin painoarvo kasvaa entisestään.

Tulevaisuuden maailmassa toimiminen edellyttää poikkeuksellista yhteistyötä: yritteliäisyyttä ja vastuunkantoa – yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin yhteen hiileen puhaltamista. Ihmisten hyvinvointi nousee keskiöön, ideologiset raja-aidat liudentuvat.

Tulevien vuosien tärkein tehtävä on Suomen jälleenrakentamisessa, kestäväen hyvinvoinnin luomisessa. Tulevien elvytyspäätösten on taloudellisen toimeliaisuuden käynnistämisen ohella vietävä meidät kohti uutta maailmaa.

Sotavuosien jälkeen maatamme rakennettiin valtiojohtoisella teollistamispolitiikalla. Yhtenä keskeisenä tavoitteena oli sotakorvausten maksaminen. Nyt ”koronakorvausten” maksuun tarvitaan vastaavan kaltaista valtion ja elinkeinoelämän yhteistyötä. Suomen on oltava yrittäjähenkinen maa, jossa valtio panostaa vahvasti uuden kasvun ajureihin.

Myös työmarkkinoille ja työelämään tarvitaan uutta ajattelua, lisää turvaa ja joustoja. Kun palkansaajien työkykyyn ja -hyvinvointiin satsataan sekä koulutusmahdollisuuksia parannetaan, voidaan yritysten tueksi tehdä tarpeellisia joustoja työllistämisen ja investointien kynnyksen madaltamiseksi. Suomi tarvitsee enemmän sopimista, paikallista sopimista yhteisten pelisääntöjen pohjalta. Tulevaisuudenkin Suomi rakennetaan työllä ja yrittämisellä.

--

Keskusta on käynnistänyt oman työnsä Suomen jälleenrakennusohjelman laatimiseksi. Esittelemme

Oulun puoluekokouksessa suunnitelman, miten Suomi ja suomalaiset pärjäävät ja voivat koronan jälkeisessä ajassa paremmin kuin koskaan aiemmin – miten sopeudumme uuteen, hyödynnämme teknologian mahdollisuudet, vahvistamme yhteiskunnan perustekijöitä, kuten omavaraisuutta ja puolustamme suomalaista kansanvaltaa?

Suomen tulevassa jälleenrakentamisessa Keskustaa tarvitaan enemmän kuin koskaan. Meidän arvomme ovat niitä, joiden merkitys ymmärretään nyt laajasti – niin Suomessa kuin lähes kaikissa muissa koronakriisin kouriin joutuneissa maissa.

--

Nostin puheenvuoroni alkupuolella esille Kyösti Kallion, suomalaisen sovintopoliitiikan esitaistelijan nimen. Moni on kysynyt, miksi olen maininnut useassa yhteydessä hänen tyttärensä, opetusneuvos Kerttu Saalastin poliittiseksi esikuvakseni.

Saalastin poliittisen toimintaan kiteytyy sotien jälkeisen jälleenrakennuksemme suuri tarina. Saalastin suuria saavutuksia olivat muun muassa Oulun yliopiston perustaminen ja tasapuolisen, kaikkein heikompiosaisia huomioivan sosiaaliturvan kehittäminen.

Nyt olemme uuden tarinan alkumetreillä. Koronaepidemian jälkeen meillä on edessämme jälleen suuri tehtävä: ”Meidän on uudesta luotava maa”.

Mutta ensin meidän pitää voittaa yhteinen taistelumme koronapirulaista vastaan. Määräysten noudattaminen koettelee varmasti meidän kaikkien hermoja ja kärsivällisyyttä erityisesti näin vapun kaltaisen juhlan aikaan.

Onneksi meillä on toinen toisemme ja voimme kokoontua yhteen uusien välineiden välityksen näin virtuaalisesti. Ja munkista ja simasta voi nauttia, kuten aina ennenkin. Haluan toivottaa eteenpäin katsomista sekä voimia ja jaksamista koko Suomeen! Hyvää vappua!